

Πορεία προς Εμμαούς, όπως λέμε . . .

Καθ' οδόν προς τις Εθνικές Κάλπες!

Δεν καταλείπεται ουδεμία αμφιβολία, όλοι στις εθνικές εκλογές προσέρχονται με αδιαμφισβήτητα αισθήματα εθνικής φιλοκαλίας και πατριωτικής ευθυκρισίας. Μετά την απομάκρυνση από την κάλπη, όλοι έχομε κάνει το καθήκον μας, έστω και αν έχομε χρησιμοποιήσει διαφορετικές τεχνικές, δαγκωτό ή μαυρίζοντας, έστω και αν τα συναισθήματα της ψηφοφορίας είναι σε ακτινοειδή κατεύθυνση, θυμός και αγανάκτηση, απογοήτευση και αποδοκιμασία, ελπίδα και προοπτική, μα και προσωπικές συμπάθειες. Υπάρχουν ασφαλή όρια που περιχαρακώνουν το συμφέρον του έθνους, της χώρας και της κοινωνίας;

Όλα βρίσκονται στο μύλο των αόριστων εννοιών, και είναι αδύνατο να μετουσιωθούν *arriori* στο πρόσωπο, τις απόψεις και τα οράματα κάποιου δυνητικού πολιτικού ηγέτη. Η Ιστορία δεν μας διαφωτίζει. Συνταγές δεν υπάρχουν. Ένα είναι βέβαιο, η συγκυρία θα αναδείξει τον έναν, η συγκυρία θα καταβαραθρώσει τον άλλον. Και πάλι, στο τέλος της ημέρας, δεν θα έχομε όλοι την ίδια άποψη για την επιτυχία ή την αποτυχία.

«...Και ίδου δύο έξ αυτών ήσαν πορευόμενοι έν αυτή τή ήμέρα είς κώμην απέχουσαν σταδίους εξήκοντα από Ίερουσαλήμ, ή όνομα Έμμαούς ... Καί έγένετο έν τώ όμιλείν αυτούς και συζητείν και αυτός ό Ίησοϋς έγγίσας συνεπορεύετο αυτοίς ...».

Επρόκειτο για μια μακρά νυχτερινή οδοιπορία, την Κυριακή του Πάσχα, δύο από τους εβδομήντα μαθητές του Ιησού, του Κλέοπα και του Λουκά, 24 και 78 ετών. Και οι δύο σκυθρωποί, έντονα προβληματισμένοι, έως τρομαγμένοι από τα προηγηθέντα. Και να, δίπλα τους, αίφνης, ο αναστάς Χριστός, ως απλός άγνωστος συνοδοιπόρος. Τους εμψυχώνει και τους ενδυναμώνει. Προσκήληθε να διανυκτερεύσει μαζί τους, στο σπίτι του Κλέοπα, “Οι δε οφθαλμοί αυτών εκρατούντο του μη επιγνώναι αυτόν”.

Όμως . . . στο λιτό δείπνο που θα ακολουθήσει, ο συνοδοιπόρος τους θα θελήσει να μοιράσει τον άρτον όπως και στον Μυστικό Δείπνο. Τότε τα μάτια τους σπινθηροβόλησαν. Είδαν ότι Εκείνος ήτο ο ίδιος ο Χριστός, και Αυτός αμέσως χάθηκε. Θα πουν στους εαυτούς τους, “Καιγόταν η καρδιά μας από αγάπη προς τον Χριστό και δεν πιστέψαμε στην Ανάσταση, ούτε τον αναγνωρίσαμε. Τώρα όμως μάθαμε”. Ναι, και μάθανε “εν τη κλάσει του άρτου”, με απτές αποδείξεις.

Είναι, λοιπόν, η κάλπη “πορεία προς Εμμαούς” της κοινοβουλευτικής διαδικασίας; Είμαστε σε πορεία γεμάτοι αγωνίες, αντιζηλίες, διεκδικήσεις, άγχη και πολιτικές αμφιβολίες; Ποιος θα συμπορευθεί δίπλα μας για να μας εξασφαλίσει διαύγεια και καθαρότητα πνεύματος, απαραίτητα για να ερμηνεύσομε τα πολιτικά δρώμενα; Ποιόν θα αναγνωρίσομε και κυρίως με ποιες απτές αποδείξεις; “Εμείς ελπίζαμε”, είχαν παραδεχτεί οι δύο μαθητές. Εμείς σε τί ελπίζομε; Σε ποιόν; Και βέβαια η Δημοκρατία μας δεν αμφισβητείται. Πως όμως αυτή εκφράζεται σήμερα στη Χώρα μας;

Το διακηρυγμένο δίπολο της συνταγματικής σφαίρας όλων των σημερινών κρατών, αλλά και από αρχαιοτάτων χρόνων, είναι η “ευημερία” και η “ασφάλεια” των πολιτών, που την υπόσχονται και “οι μεν και οι δεν”. Οι μεν αυτοχαρακτηρίζονται ως κόμματα της Αριστεράς και της Προόδου, οι δε, Φιλελεύθεροι και Συντηρητικοί, με πλείστες, βέβαια, παραλλαγές και άλλες ταμπέλες ευκαιρίας, και με αγεφύρωτες ενίοτε διαφορές. Και στους αρχαίους χρόνους, η Πόλις/Κράτος γευόταν την ευημερία και ασφάλεια όπως της τα πρόσφεραν άλλοτε η Τυραννία και άλλοτε η Δημοκρατία. Και εδώ με αγεφύρωτες διαφορές μεταξύ τους, αλλά και πολλές εξαιρέσεις.

Ο τραγικός Ευριπίδης σημειώνει χαρακτηριστικά, “Τυρανίδος δε της πάλαι θρυλουμένης, το μεν πρόσωπον ηδύ, τον δόμοισι δε λυπηρά” (της πολυθρύλητης τυραννίας, το πρόσωπο φαντάζει χαρούμενο, αλλά πίσω από τους τοίχους είναι γεμάτο λύπη). Αλλά και ο Σοφοκλής καυτηριάζει, “Υβρις φυτεύει τύραννον” (τον τύραννο γεννάει η αλαζονεία). Ο δε Αριστοτέλης αποφαίνεται, “Η μεν γαρ τυραννίς εστί μοναρχία προς το συμφέρον του μοναρχούντος”. Και είναι πολλά τα αρχαία νομοθετήματα για την αποφυγή της τυραννίας, με το “Ψήφισμα του Δημοφάντους”, 410 π. Χ., να ξεχωρίζει, “Αν κάποιος καταλύσει την Αθηναϊκή Δημοκρατία ή σε περίοδο κατάλυσής της κατέχει κάποιο αξίωμα, να θεωρείται εχθρός των Αθηναίων και να θανατώνεται . . .”!

Κανένα όμως ψήφισμα δεν μπόρεσε να εμποδίσει την εγκατάσταση κάποιας μορφής τυραννίας στο διάβα των αιώνων. Το πόσο ολισθηρό ήταν το έδαφος προς την τυραννία, μας το δίνει ανάγλυφα ο ιστορικός Θουκυδίδης, σχολιάζοντας την παντοδυναμία του Περικλή στον κολοφώνα της Αθηναϊκής δημοκρατίας, του Χρυσού Αιώνα, “Εγίνετο τε λόγω μεν δημοκρατία, έργω δε υπό του πρώτου ανδρός αρχή”. Διοικούσε, δηλαδή, δικτατορικά. Ήταν όμως τα τυραννικά καθεστώτα εξ ορισμού καταστροφικά για τους πολίτες, την κοινωνία και την Πόλη; Ήσαν οι τύραννοι άνθρωποι ευτυχείς;

Ο Ξενοφών, ο γνωστός μας από τα γυμνασιακά μας αναγνώσματα, Αθηναίος στρατηγός, ιστορικός και Σωκρατικός φιλόσοφος, αυτός που οδήγησε τους μυρικούς, μετά τη σύγκρουση Κύρου και Αρταξέρξη, από τα υψώματα της Αρμενίας στον Εύξεινο Πόντο (θάλαττα, θάλαττα . . .), μας άφησε ένα έργο, “Ιέρων ή Τυραννικός”, όπου παραθέτει έναν μακροσκελή διάλογο μεταξύ του Ιέρωνα, Έλληνα τυράννου των Συρακουσών, τις ιδρυθείσες από κατοίκους της αρχαίας Κορίνθου, και του ποιητή Σιμωνίδη από την Κέα, γνωστού για τα επιγράμματά του, όταν ο ίδιος φιλοξενείτο στην αυλή του τυράννου, όπως και πολλοί άλλοι άνθρωποι του πνεύματος της εποχής.

Ο τύραννος δεν έχει φίλους, παραδέχεται ο Ιέρων, δεν νοιώθει την αγάπη των συνανθρώπων του και ποτέ δεν αισθάνεται ασφαλής. Ζει διαρκώς με το φόβο της προδοσίας, της συνωμοσίας, της δολοφονίας και είναι αναγκασμένος να ασκεί βία για να μην χάσει την εξουσία.

Ιέρων: “Να είσαι σίγουρος, Σιμωνίδη, ότι οι τύραννοι ευφραίνονται πολύ λιγότερο από τους απλούς πολίτες, διότι ζουν μέτρια ζωή και έχουν πολύ περισσότερες και μεγαλύτερες έγνοιες και λύπες από αυτούς”.

Σιμωνίδης: “Μου λες πράγματα απίθανα, Ιέρωνα! Γιατί τότε, πώς είναι δυνατόν τόσοι πολλοί να επιθυμούν να γίνουν τύραννοι, και κυρίως όσοι θεωρούνται άνθρωποι ικανότατοι; Και γιατί τόσοι πολλοί ζηλεύουν τους τυράννους”;

Ιέρων: “Γιατί, μα τον Δία, όλοι αυτοί δεν έχουν πείρα γύρω από αυτές τις καταστάσεις, τις ιδιότητες, δηλαδή, του πολίτη και του τυράννου”.

Δεν ξέρω, αν η εξομολόγηση αυτή του Ιέρωνα Α', του ε' αιώνα π.Χ., φανταστική του Ξενοφώντα ή πραγματική, μπορεί να αποτελέσει προσφορά στην κρίση της ελληνικής αρχαιότητας για τη δημοκρατία και την τυραννίδα. Αναμφίβολα ανήκε στην κατηγορία εκείνη των τυράννων με πνευματικά ενδιαφέροντα και πολιτικές ικανότητες, και κάτω από το σκήπτρο του, σειρά από ανομοιογενείς πόλεις της Μεγάλης Ελλάδος στον ιταλικό χώρο γνώρισαν την ευημερία και ασφάλεια. Βέβαια, είναι ο πρώτος που έστησε οργάνωση παρακολούθησης των πολιτών, τους περιβόητους “ωτακουστές”, για να στηρίξει το καθεστώς του κατά την δωδεκαετή διακυβέρνηση.

Δύο αιώνες αργότερα, ο έτερος Ιέρων Β', του γ' αιώνα π. Χ., εξήντα χρόνια τύραννος, θα καταστήσει τις Συρακούσες ελεύθερες και οικονομικά ακμαίες, ισότιμες της Ρώμης με συνθήκες ειρήνης και συμμαχίας. Όμως, όταν πέθανε, 215 π.Χ., ο διάδοχός του μέσα σε έναν χρόνο άλλαξε την εξωτερική πολιτική και προσεταιρίστηκε τον Καρχηδόνο Αννίβα. Η Ρώμη αντέδρασε, οι Ρωμαϊκές λεγεώνες πολιορκήσαν τις Συρακούσες, δημιουργήθηκε εσωτερική κρίση και άρχισαν οι διαμάχες μεταξύ δημοκρατικών και ολιγαρχικών. Οι οχυρώσεις του Ιέρωνα και οι εφευρέσεις τού συγγενή του Αρχιμήδη, δεν μπόρεσαν να σώσουν την ωραιότερη ελληνική πόλη, το προπύργιο του δυτικού Ελληνισμού. Επόμενο ήταν, τα μυαλά της Ρώμης να πάρουν αέρα.

Μετά την κατάληψη των Συρακουσών, ένα εμβληματικό ιστορικό turning point, και την επακολουθείσα ολοκληρωτική επικράτηση στον ιταλικό χώρο, η Ρώμη θα στραφεί προς ανατολάς. Και για τη μητροπολιτική Ελλάδα, “τα προφανή εκ της Εσπερίας νέφη”, κατά την εύγλωττη έκφραση του Αγέλαου του Ναυπάκτιου, στρατηγού της Αιτωλικής Συμμαχίας, πολύ γρήγορα θα γίνουν θανάσιμη απειλή, και η Ρώμη θα κατακτήσει και την Ανατολή, διότι οι ελληνικές πόλεις είτε έτσι το θέλησαν είτε δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν την κατάκτηση. Το ρωμαϊκό κράτος εκτείνεται πλέον από τη Σκωτία μέχρι τον Ευφράτη. Αλήθεια, χωρίς αυτή την προς ανατολάς ρωμαϊκή επέκταση, ποιο θα ήταν το περιεχόμενο των περικοπών των ιερών Ευαγγελίων;

Όμως, ο χρυσός αιών της Δύσεως θα έρθει λίγους αιώνες αργότερα. Και προφανώς δεν ξεχνάμε τις φωτεινές εξαιρέσεις της τυραννίας. Το 96 μ.Χ. η ρωμαϊκή αριστοκρατία αποφάσισε να καταργήσει την εξ αίματος διαδοχή των Αυτοκρατόρων. Στο εξής, ο Αυτοκράτορας όφειλε να υιοθετεί τον διάδοχό του, ο οποίος θα επιλεγόταν μέσα από μια πλειάδα προσωπικοτήτων με

αυστηρότητα κριτήρια, τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά, το πνευματικό επίπεδο, την ευφυΐα και τις αποδεδειγμένες διοικητικές ικανότητες. Επρόκειτο για επιλογή του άριστου από τους άριστους. Έτσι δημιουργήθηκε ο αιώνας των “άριστων Αυτοκρατόρων”, με τελευταίο, και ίσως τον καλλίτερο, τον Μάρκο Αυρήλιο, με τον οποίο η ρωμαϊκή πολιτική ζωή σχεδόν άγγιξε την τελειότητα.

Η έννοια της αρετής είναι ταυτόσημη με την πολεμική ανδρεία, και η διάνοια, ο λόγος και μόνον αυτός, είναι υπεύθυνος για την εν γένει ευδαιμονία. Αυτές ήταν οι αταλάντευτες πεποιθήσεις του συντρόφου Αυρήλιου, που σε κάποιο βαθμό παραπέμπουν σε ελληνιστικές σχολές (στωικισμός, Επικούρειος, Επίκτητος, κ.α.), αλλά υιοθετούν την πιο ρεαλιστική προσέγγιση των αναγκών του ανθρώπου και προσδιορίζουν με σαφήνεια το εύρος της ατομικής ευθύνης για την εξασφάλιση της ευημερίας και ευδαιμονίας, χωρίς θρησκευτικές και ιδεολογικές αγκυλώσεις, ή άλλες δεσμεύσεις. Ο Μάρκος αποτελεί μοναδική ίσως προσωπικότητα, μορφή ηγέτη, που δεν αντλούσε κουράγιο και δύναμη από τη δημοφιλία και τη δόξα που τον ακολουθούσε στον κοινωνικό στίβο και στα πεδία των μαχών, αλλά από τη φιλοσοφική του συνείδηση και μόνον. Σ’ αυτήν λογοδοτούσε και από αυτήν περιέμενε την επιδοκιμασία.

Κυβέρνησε για δεκαεννέα χρόνια το ισχυρότερο κράτος της γης. Μνημείο διακυβέρνησης. Αλλά, αυτός ο ισχυρότερος άνδρας της εποχής του, έζησε τα τελευταία χρόνια σε αντίσκηνο στον Δούναβη, επιλέγοντας να είναι παρών στη στρατιωτική άμυνα της αυτοκρατορίας εναντίον των εισβολέων που απειλούσαν τα βόρεια σύνορα. Τότε, εκεί, σε αυτό το αντίσκηνο έγραψε στα ελληνικά, “Τα εις Εαυτόν”. Μύχιες σκέψεις, ξεχείλισμα ψυχής που θέλει να εκφραστεί με αμεσότητα. Μεταξύ των άλλων θα γράψει:

Από τους προγόνους μου διδάχθηκα την καλοσύνη του χαρακτήρα και την ηπιότητα, τη σεμνότητα και την ανδροπρέπεια, τη θεοσέβεια και την γενναιοδωρία, ακόμη και τη λιτή διαβίωση.

Στον παιδαγωγό μου χρωστάω το ότι δεν έγινα οπαδός ούτε των Βένετων ούτε των Πράσινων. Από τον Διογένη και άλλους, έμαθα να μην επιδιώκω μάταιους σκοπούς, να μη δίνω πίστη στους αγύρτες και τους θαυματοποιούς, να μην αφήνουμε να μας παρασύρει ο σοφιστικός ζήλος, να γίνομαι υποχωρητικός και διαλλακτικός με εκείνους που με αδίκησαν, ευθύς μόλις θελήσουν να επανορθώσουν. Στον Απολλώνιο οφείλω την ελεύθερη σκέψη και την αταλάντευτη στάση, να μην περιμένω τίποτα από την τύχη. Είδα σ’ αυτόν τον άνθρωπο, θα γράψει, ότι από όλα τα πλεονεκτήματά του, ως λιγότερο αξιόλογο θεωρούσε την πείρα και την τέχνη της επιστημονικής διδασκαλίας.

Η απροσποίητη αξιοπρέπεια, η προσαρμοστικότητα απέναντι σε όλους, η ευρηματικότητα και η τάξη, η αυτοκυριαρχία και μακριά από πάθη, η αγάπη για την αλήθεια και τη δικαιοσύνη, το να μην είσαι δεισιδαίμων, κόλακας του όχλου και λαΐκιστής. Ναι, τα απόρρητα μυστικά να περιορίζονται σε αυτά που αφορούν μόνον το δημόσιο συμφέρον. Όλα αυτά, διατείνεται ο ίδιος, τα

απέκτησε με τη φιλοπονία του και την επίμονη μελέτη, αλλά και την προθυμία του να ακούει εκείνους που είχαν να πουν κάτι ωφέλιμο για την κοινωνία. Και δεν παραγνωρίζει, ότι, με τη χάρη των θεών, καμιά συγκυρία δεν έτυχε ποτέ να τον βάλει σε δοκιμασία.

Ο Μάρκος Αυρήλιος, εκεί στο απομονωμένο συνοριακό του αντίσκηνο, φιλοσοφεί για τα πάντα. Κάθε σου στιγμή, λέει, ως ρωμαλέος άνδρας, φρόντιζε αυτό που περνάει από το χέρι σου, με ανεπιτήδευτη σεμνότητα, με φιλοσοργία, ελευθεροφροσύνη και αίσθημα δικαίου, αποδεδουλευμένος από άλλη εξωτερική εικόνα. Κάθε σου πράξη να την κάνεις σαν να ήταν η τελευταία της ζωής σου. Τίποτα να μην κάνεις στα ψεύτικα και με υποκρισία. Και εξηγείται, φιλοσοφία θα πει να μην έχεις ανάγκη από το τι κάνει ή δεν κάνει ο άλλος, και αν βρεις μες τη ζωή σου κάτι ανώτερο από τη δικαιοσύνη, την αλήθεια, την εγκράτεια και την ανδρεία, τότε σ' αυτό να στραφείς ολόψυχα, μιας και βρήκες το ανώτερο που μπορεί να υπάρχει.

Μην παραγίνεις “καίσαρ”, λέει στον εαυτόν του ο Ρωμαίος Αυτοκράτωρ. Η έπαρση ξελογιάζει με τον χειρότερο τρόπο, ιδίως όταν νομίζεις ότι καταγίνεσαι με σπουδαία ζητήματα. Ο καθένας αξίζει όσο αξίζουν εκείνα για τα οποία έχει φροντίσει. Ορθός παρά να σε ορθώνουν. Μέσα σου είναι η πηγή του καλού, και θα αναβλύζει ακατάπαυστα, όσο συνεχίζεις “ένδον σκάπτε”. Η μεταμέλεια είναι μια μομφή που απευθύνεις στον εαυτόν σου, ότι δηλαδή άφησες να χαθεί κάτι χρήσιμο. Να θυμάσαι, ότι ακόμα και το να αλλάξεις άποψη και να ακολουθήσεις κάποιον που σε διορθώνει, αυτό είναι ελευθερία.

Μετά την Τραγωδία βγήκε η Αρχαία Κωμωδία, θα γράψει στις τελευταίες σελίδες με τις οποίες κλείνει “Τα εις Εαυτόν”, η οποία με τη διδακτική ελευθεροστομία και την ευθύτητά της δεν ήταν διόλου ανώφελη, καθώς μας υπενθύμιζε . . . να μην είμαστε αλαζόνες. Χάνει την ομορφιά του το σμαράγδι αν δεν το παινέψεις;

Και, βέβαια, δεν θα παραλείψει να στοχαστεί πάνω στην ιδέα του θανάτου, λέγοντας, “Πόσο ελάχιστο μέρος τής αχανούς αιωνιότητας έχει απονεμηθεί στον καθένα μας, καθ’ ότι, αστραπιαία χάνεται στην απειρότητα του χρόνου και την αναρχία του επέκεινα”!

Όμως, αυτός ο εμβληματικός Αυτοκράτωρ, ο Μάρκος Αυρήλιος, έκανε το μοιραίο λάθος. Κατά ειρωνεία της ιστορίας, πρώτος αυτός καταστρατήγησε το σύστημα επιλογής, ορίζοντας ως διάδοχό του τον γιό του Κόμμοδο. Η απόφασή του να σταματήσει την εξ υιοθεσίας διαδοχή ήταν εξαιρετικά ατυχής. Με τον θάνατό του, 180 μ.Χ., ταυτίστηκε και το τέλος της περίφημης Pax Romana. Ο Κόμοδος, εγωιστής και ψυχονευρωτικός, υπήρξε κάκιστος αυτοκράτορας και στρατηγός. Η Αυτοκρατορία θα μπει σε εμφυλιοσπαραγμούς διαδοχής.

Όχι δεν θα προβάλομε τα σημερινά πολιτικά δρώμενα της Χώρας μας στις εξαιρέσεις μιας τυραννίας ή στις κανονικότητες μιας δημοκρατίας παρελθόντων αιώνων. Χρήσιμη, βεβαίως, και αυτονόητη. Αφήνεται στην υποκειμενική κρίση. Αρκεί να μην γίνεται με άλματα λογικής, αχαλίνωτους

συναισθηματισμούς και σαθρές ιδεοληψίες. Έχομε, άλλωστε, και εμπειρία από πρόσφατους “Κόμμοδους”, στους οποίους παραχωρήθηκε εκ του ασφαλούς το δαχτυλίδι της εξουσίας.

Και, βέβαια, θα παραδεχθούμε, ότι καθ’ οδόν προς τις εθνικές κάλπες δεν μοιάζει να πορευόμαστε προς Εμμάους. Δεν διατελούμε εν συγχύσει για τα όσα έχουν προηγηθεί τις τελευταίες δύο τετραετίες στη Χώρα μας και ανάγονται στη σφαίρα της πολιτικής. Είναι όλα λαγαρά και ξάστερα, μετρήσιμα και συγκρίσιμα. Και, επομένως, δεν χρειαζόμαστε “Εκείνον” δίπλα μας για να ξελαμπικάρει τη σκέψη μας και αναπτερώσει το ηθικό. Όλοι έχομε ασφαλή άποψη που αβίαστα και με τον επιβαλλόμενο μεταβολικό ρυθμό ηρεμίας θα μετουσιωθεί σε ενσυνείδητη αποφασιστική πράξη για την αποφυγή ακυβερνησίας. Άλλως, οι συνέπειες θα είναι οδυνηρές. Τα σφάλματα της ιστορίας πρέπει να φρονημάτίζουν.

Δεν καταλείπεται, λοιπόν, ουδεμία αμφιβολία, η Ελλάδα, στους περίεργους αυτούς καιρούς, χρειάζεται πολιτική σταθερότητα και κυβερνητική στιβαρότητα, που εξασφαλίζονται με την υιοθέτηση τής δοκιμασμένης “ενός ανδρός αρχή”, με σεβασμό στα εθνικά μας ιδεώδη και στους αρμούς της εξουσίας, μακριά από αυταπάτες και ανακυβιστήσεις, χωρίς σύγχρονους “αυριανισμούς”, χωρίς υπομαδούρειες ερωτοτροπίες, χωρίς ακτινωτές συνιστώσες άνευ πατριωτικής συνισταμένης, και, προφανώς, χωρίς χιμαιρικές διακυβερνήσεις “ειδικού σκοπού” και λοιπές κοινοβουλευτικές παραλυσίες.

Όπως χιμαιρικό θα ήταν και το να ψάχναμε τον επί γης θεό-κυβερνήτη. Θα τον σταυρώναμε πρόωρα και αυτόν. Βέβαια, μετά τον θάνατό του, Ρωμαίοι και Έλληνες, είχαν πιστέψει πως ο Μάρκος Αυρήλιος ήταν ένας θεός που καταδέχτηκε να ζήσει λίγο καιρό ανάμεσα στους ανθρώπους. Συμβαίνουν!

18 Μαΐου 2023. Γρηγόριος Δημ. Νούσιας – Αεροπόρος.

